

โลกแตก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๕๑๑. เรื่อง “ไซไดนกิลเลสไหมครับ”

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อน เนื่องจากโยมได้รับผลกระทบจากโควิด ๑๙ เลยต้องไปทำงานที่เพชรบุรีสักพักหนึ่ง ที่นั่นมีเวลาภาวนาน้อยและไม่เป็นสัปปายะ แต่ก็ได้รู้เกี่ยวกับการสู้กับเวทนาได้ดีขึ้น โดยโยมต้องทำงานเข้ากะดึก ทำงานสองทุ่ม เลิกงานแปดโมงเช้า

วันแรกเข้ากะดึกไม่ได้นอนแล้วร่างกายรู้สึกไม่ไหวเหมือนคนจะเป็นลม จะอาเจียน โยมเลยกำหนดรู้ลมสู้กับเวทนา สู้กันไปสู้กันมาแล้วจิตสงบลงได้ โยมเลยเห็นจิต และกาย และเวทนาได้ชัดขึ้นกว่าเดิม

และโยมได้กลับมาอยู่ที่สวนผึ้งเหมือนเดิม และมีเวลาภาวนาได้มากขึ้น และทำสมาธิสงบได้เร็วขึ้น เพราะโยมใช้เพ่งไปที่จิตรู้ลมเหมือนตอนไปทำงานที่เพชรบุรี แต่โยมติดปัญหาคือพอโยมดูลมจนสงบแล้ว เห็นจิตที่รู้ลมแล้วเป็นดวงจิต แต่เหมือนหลุมดำตรงกลางจิต โยมเลยกำหนดตามเข้าไปจนถึงก้นหลุมในดวงจิตถูกคลุมด้วยควันสีดำ โยมจึงกำหนดรู้ลม

เวลาคิดปรุงดังกลับมาที่ลม เหมือนตอนรู้ลมอยู่กลางกระดิ่ง แต่เวลาจิตคิดส่งออกกระดิ่งไปที่ขอบกระดิ่ง ต้องตัดกระแสมาที่จิตที่รู้ลม สักพักดวงจิตเป็นเหมือนฟองอากาศเหมือนน้ำเดือด ฟองเกิดดับเต็มจนดูไม่ทัน โยมเลยลองกลับมาที่พุทโธต่อ

โยมรบกวนถามหลวงพ่อก่อนว่า ที่โยมภาวนาแล้วเห็นนั้นไดนกิลเลสหลอกใช่หรือไม่ครับ ถ้าโยมภาวนาแล้วเห็นหลุมดำกลางดวงจิตที่รู้ลมอีก จะต้องทำอย่างไรครับ โยมรบกวนถามหลวงพ่อก่อนครับ

ตอบ : นี่คือการถามเนาะ คำถามว่าเวลามันมีผลกระทบไป เวลาที่มีผลกระทบกับความเป็นอยู่ เห็นไหม คนเราเกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน หน้าที่การงานเพื่อดำรงชีพไว้ นี่ทางของฆราวาส ทางของฆราวาส เราเกิดมาทุกคน มนุษย์ต้องมีหน้าที่การงานของตน มนุษย์ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย มีปัจจัยเครื่องอาศัย มนุษย์ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อก็พยายามจะประพฤติปฏิบัติ

แต่มนุษย์ไง มนุษย์เวลาคิดถึงเรื่องบุญเรื่องกุศล เขาคิดแต่เรื่องลาภลอย เรื่องแต่โชคแต่ลาภ เรื่องแต่สิ่งที่ได้มาเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย แต่คนถ้ามีศรัทธามีความเชื่อขึ้นมาเนาะ ใ้ฉันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มันไม่ใช่สัจจะความจริง สัจจะความจริงคือศีล สมาธิ ปัญญา คือการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ

ในพระพุทธศาสนานะ คนที่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา เวลาอยู่ทางโลก อยู่ทางโลกอยากมีบุญมีกุศล อยากประสบความสำเร็จในชีวิต อยากมียศถาบรรดาศักดิ์ อยากมีทุกอย่างพร้อมเลย นั่นนะโลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ ของมันมีอยู่ประจำโลกอยู่แล้ว จะมีศาสนาไม่มีศาสนาของอย่างนี้มีอยู่กับโลก จะนับถือลัทธิศาสนาใดๆ ก็แล้วแต่ ก็มีเรื่องอย่างนี้อยู่ประจำโลก แต่เขาตีความไปตามลัทธิมุมมองของเขา

แต่เวลาพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนา สิ่งที่ว่าจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ พระพุทธศาสนาสอนนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหมลงมาสอนสามโลกธาตุ

เวลาสอนสามโลกธาตุเพราะอะไร เพราะชีวิตคนไง ศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่คนมันต้องมีเกิด แก่ เจ็บ ตาย

เวลาเกิด แก่ เจ็บ ตาย มันเกิดมาจากไหน เวลาตาย มันตายแล้วไปไหน

นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนไง สอนถึงจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมีบุญมีกุศลหรือไม่ ถ้าไม่มีบุญกุศลก็สอนเรื่องของอนุพพิกขา เรื่องระดับของทานขึ้นมา ระดับของทานขึ้นมาเพื่อสังคม เพื่อความเป็นอยู่ เพื่อความสงบร่มเย็นเป็นสุขของเขา ถ้ามีอำนาจวาสนาก็จะมาประพฤติปฏิบัติไ้

เวลาจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาประพฤติปฏิบัติ ฆราวาส ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะอะไร เพราะมีหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบ แล้วเวลาในสังคมที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเขาก็กระแนะกระแหน เราจะทำอย่างไร จะทำได้หรือไม่

แต่นี้ธรรมโอสถนะ นี่ของจริงนะ ของจริงมันอยู่ที่สุขและทุกข์ นี่ของจริง ใจของข้างนอกนั้นนะอามิสเครื่องอาศัย มันได้แก้วแหวนเงินทอง ได้เพชรนิลจินดาแล้วจะมีความสุข แล้วมีความสุขแล้วมันก็ต้องหาอีก ๒ เท่าอีก ๓ เท่า ๔ เท่า ๑๐ เท่า มันถึงมีความสุข เพราะความสุขเกิดจากอามิสไง เกิดจากวัตถุที่ได้มาสมใจอยากแล้วมันก็เป็นความสุข สุขแค่นั้นไง

แต่เวลาพระพุทธศาสนาไป สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบไม่ต้องมีอะไรเลย ไม่มีเพชร ไม่มีแก้วแหวนเงินทอง ไม่มีอะไรเลย ไม่มีอะไรเลย แต่มีสติ มีพุทโธ มีหัวใจของตน

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี มันต้องอยู่ที่वासनाไง ถ้าवासनाแล้ว ถ้าเราเป็นชาวพุทธๆ เวลาชาวพุทธทางโลกเขาคิดกันอย่างนั้นนะ แหม! ไปกระซิบที่หูเลยนะ อยากได้อะไร อยากได้เลขอะไร นั้นนะลามกที่ไม่ควรได้

ลามกที่ควรได้ ลามกที่ควรได้คือหน้าที่การงานของเรา เราทำอะไรด้วยความสุจริตขึ้นมา ได้มาด้วยความถูกต้องชอบธรรม ด้วยความถูกต้องชอบธรรม ได้มาแล้วรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ รู้จักเก็บรักษา

ไอนี้ไปกระซิบที่หู ไปกระซิบอะไรกันแล้วได้มา ได้มาเลี้ยงฉลอง เลี้ยงฉลองติดลบอีกต่างหาก ไม่เห็นได้อะไรเลย นี่ไง นี่กระแสนสังคม สังคมเป็นอย่างนั้นนะ

ที่นี้เวลาพระพุทธศาสนา ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ไม่ละเล่นฟ้อนรำ ไม่ฟุ่มเฟือยต่างๆ นี่ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ แล้วถ้าจะประพฤติปฏิบัติมาภาวนา ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างนั้นนะ แล้วก็ต้องเจียดเวลามาเพื่อปฏิบัติ

ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ทางของสมณะ พระก็มาจากคน คนอยู่กับโลก อยู่กับโลกแล้ว สิ่งให้เห็นภัยในวัฏสงสาร อยู่กับโลก อยู่กับวัฏฏะ เราต้องตะเกียกตะกายเพื่อจะดำรงชีพของเราต่อไปใช่ไหม ถ้าเราเสียสละ สิ่งที่ดีสิทธิเสรีภาพในทางโลก เราเสียสละ เราบวช

เป็นพระ พระต้องมีศีล ๒๒๗ พระเป็นศากยบุตรพุทธชินนโรส ต้องมีสมณสาธูป ต้องมีธรรมและวินัย ถ้าเราเสียสละแล้วเป็นนักรบ ๒๔ ชั่วโมง รอบตลอดเวลา

นี่พูดถึงไง บอกว่า เขามีผลจากโควิด เขาต้องไปทำหน้าที่การงาน เวลาหน้าที่การงานแล้วต้องเจียดเวลามาประพฤติปฏิบัติไง

ถ้าเจียดเวลาประพฤติปฏิบัติ ยังมีศรัทธามีความเชื่อ นี่เป็นผู้ที่มีวาสนา สิ่งที่เราทำมาเป็นวิบากกรรมทั้งสิ้น นั่งไปแล้วทั้งเจ็บทั้งปวดทั้งทุกข์ทั้งยาก วิบากกรรมทั้งสิ้น แต่เป็นประสบการณ์ไง นี่มันฝังลงที่จิต

ทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนหนึ่ง ทำสมาธิได้ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับเกิดภาวนามยปัญญาหนหนึ่ง

เราภาวนานี้ประสบการณ์ของจิตใจ ประสบการณ์เรานั่งสมาธิภาวนาทั้งเจ็บทั้งปวดทั้งทุกข์ทั้งยาก นี่เป็นประสบการณ์ ถ้ามันไม่สงบระงับขึ้นมา มันก็เป็นประสบการณ์ชีวิต นี่มันจะเป็นจริงเป็นนิสสัยไปในอนาคต เป็นสิ่งที่เวลาเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะมันจะฝังเป็นนิสสัยของเราไป

แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาๆ เวลามันสุขมันสงบมันระงับขึ้นมา นี่ความจริง เป็นความจริงแท้ๆ เลย แล้วความจริงแท้ๆ เวลารสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง รสของธรรม รสในโลกนี้ในสามโลกธาตุนี้ ที่เรามีความสุข เทวดา อินทร์ พรหมมีความสุข รสของธรรมชนะหมดนะ เหนือหมดเลย ถ้ามันไม่เห็นว่ามันจะชนะได้อย่างไร

รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง แล้วรสของธรรมอยู่ที่ไหน

เวลาประพฤติปฏิบัติ ตั้งแต่ที่ว่าประสบการณ์มันทุกข์มันยาก ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาก็มีความสุข ความสงบ ความระงับ มันมีความสุข แล้วมันจะฝังใจดวงนั้นไป นี่พูดถึงบุญกุศลนะ

นี่เวลาคำถาม คำถามเขาบอก เขามีผลกระทบ มันก็ต้องไปทำหน้าที่การงาน พอทำหน้าที่การงานขึ้นมาไปเข้ากะดึก เพราะคนไม่เคยไปนอนนอนอย่างนั้นไง ผลกระทบเป็นอาเจียนต่างๆ มีความทุกข์ความยากขึ้นมา ก็เลยกำหนดจิตดู จิตมันสงบได้เหมือนกัน นี่ประสบการณ์ของการประพฤติปฏิบัติไ้

ประสบการณ์ของการประพฤติปฏิบัติ อดีตอนาคต เราอยู่กับปัจจุบันนี้ อดีตอนาคตมันเป็นประสบการณ์ของเรา

เวลาครูบาอาจารย์ เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านสอนไว้ วางอารมณ์ให้เป็นกลาง แล้วเวลาจิตสงบแล้วจำสิ่งนั้นไว้ แล้วเวลาเรามาประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันทำไม่ได้ เราก็เอาสิ่งนั้นมาเป็นคำบริกรรม มาเป็นสิ่งที่ เป็นคติธรรมให้เราคิดตามนั้น ให้คิดตามนั้น ให้มันอยู่ในคุณธรรมไว้

ทีนี้ถ้าจิตพอพิจารณาเวทนา พิจารณาความสุข มันสงบลงได้ มันสงบลงได้ เวลาสงบลงแล้วมันเห็นเป็นหลุมดำ เห็นเป็นต่างๆ ใสนี้มันอยู่ที่วาสนาของจิตนะ

คนเวลาทำความสงบมากมายมหาศาล ที่สงบเฉยๆ สงบแล้วสงบนิ่งๆ รู้แต่ว่ามันเย็นใจ มันอบอุ่นหัวใจ มันมีความสุขในหัวใจ ถ้ามันสงบไป ถ้ามันไม่สงบ มันฟุ้งมันซ่าน มันคิดมันทุกข์ มันยาก อันนี้ใครๆ ก็รู้ใจ แต่มันต้องรู้ได้ด้วยสติสัมปชัญญะไว้

ว่าสมาธิว่างๆ ว่างๆ ทำสมาธิ ไม่เป็นสมาธิก็สอนสมาธิได้ มันจะเป็นสมาธิได้อย่างไร สมาธิมันต้องมีสติ มันต้องมีเจ้าของ มีผู้รับผิดชอบ มันถึงเป็นสมาธิไง สมาธิของจิตดวงนั้นไง ถ้าจิตดวงนั้นมันไม่มีสมาธิ มันไม่รู้จักสมาธิ มันสมาธิอะไร

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีสมาธิมันมีความสุข มันมีความสุข มันมีความอบอุ่นในหัวใจนั้น นี่สัมมาสมาธิ แล้วถ้ามันได้อย่างนี้แล้วเราก็ฝึกหัดของเรา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ฝึกหัดของเรา พยายามประพฤติปฏิบัติ สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน

ถ้าสมถกรรมฐานแล้วเขาบอกว่าเขาเห็นเป็นเหมือนหลุมดำเลย แล้วก็กำหนดดูเข้าไปในหลุมดำนั้น

ถ้ากำหนดดูก็ได้ ถ้าปัญญาเรามีเท่านี้ เพราะมันเป็นนิมิตใช่ไหม ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันก็ฝึกหัดใช้ปัญญาไป นี่การฝึกหัดใช้ ถ้ามันสงบลงได้

นี่พูดถึงว่าคำถาม คำถามว่า เคยเห็นจิตมันเป็นกระดิ่งเลย จุดหลุมดำอยู่ตรงกลาง มันขยายเข้า ขยายออก มันขยายเข้า เวลามันจะออกไปมันมีสติสัมปชัญญะดึงกลับมา อย่างนี้ถูกต้อง

แล้วถ้าเวลาจิตสงบแล้วถ้ามันจับต้องได้นะ กาย เวทนา จิต ธรรม เวลามันเห็นอย่างนี้ จิตเห็นจิตไป จิตเห็นจิต อากาของจิตเป็นอย่างนั้น อากาของจิตเป็นอย่างนั้น เรากำหนดใจ กำหนดตามความรู้มันเข้าไป กำหนดตามความรู้มันเข้าไป ตามความรู้เวลาถึงที่สุดมันถอน ออกมา

แล้วถ้าในการประพฤติปฏิบัติเนะ เราตั้งสติไว้ เรากำหนดจิตดูความผ่องใส ดูความเศร้าหมอง ดูความกระทบไป ดูความกระทบ ถ้าสติสัมปชัญญะมันดูได้ ถ้ามันดูไม่ได้ เรากลับมาพุทโธ กลับมากำหนดลมหายใจเหมือนเดิม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราดูจิตเป็นกระดิ่ง เราต้องแบบว่า ถ้ามันไปเห็นนิมิต เขาเรียกอุคคหนิมิต คือเห็นภาพ เห็นภาพ เราต้องขยายส่วนเป็นวิภาคะ สิ่งใดก็แล้วแต่ที่เราเห็น เราต้องพิจารณาของมันเข้าไป ถ้าพิจารณา พอมันรู้มันเห็นเข้าไปมันจะมีความเข้าใจของมัน มีความเข้าใจของจิตดวงนั้น

แล้วจิตดวงนั้น ถ้ามีความเข้าใจของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นมีสัมมาสมาธิ คำว่า “มีสมาธิ” คือมีกำลัง มีกำลัง มีสติมีปัญญา มันรู้เห็นสิ่งใดนิดเดียวเท่านั้นนะ บ๊อบๆ เลยละ มันขยายของมันทันทีเลย

แต่ถ้าเราพูดเป็นวิทยาศาสตร์ไป เป็นวิทยาศาสตร์ ปัญญามันจะต่อเนื่องเป็นปัญญา อันนี้เราคิดแบบวิทยาศาสตร์มันก็เป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มันไม่มีผลในคุณธรรมไป มันไม่มีผลของธรรมไป ความคิดก็คือความคิด

แต่ถ้าจิตมันเป็นสัมมาสมาธิ จิตมันสงบระงับ เวลามันคิดสิ่งใดมันจะเร็วมากๆ ผลมันคุณเข้าไปทบทวนทบทปลายมหาศาลเลย แล้วถ้ามันเป็นขึ้นมา นั่นนะมันถึงสะเทือนกิเลส ถ้ามันสะเทือนกิเลส มันทำของมันอย่างนั้น

นี่ถ้าทำแล้ว ทำแล้วเราพยายามฝึกหัดของเรา เราทำของเราเนะ ฝึกหัดให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังได้มันก็เป็นสมบัติของเราเนะ แล้วเรารักษาของเราไว้

แล้วเรื่องชีวิต ชีวิตนี้มันชีวิตอยู่กับโลก มันก็อยู่ที่वासना อยู่ทำการกระทำของตน มีหน้าที่การงาน กลับมาทำงานที่บ้าน เราก็ทำของเราไป ทำของเราไปแล้วผลกระทบของสังคมมันไป

หมดนะ แล้วเรารู้จักประหยัคมัธยัสถ์ ใช้จ่ายแต่พอสมควร แล้วถ้ามีสิ่งใดเกิดขึ้น เจรจากันไง ถ้าเราบอกว่าตอนนี้เรามีผลกระทบแล้วมันขาดตกบกพร่องอย่างใด เราจะทำให้ชีวิตเป็นปกติเหมือนเดิมไม่ได้ ตกลงและเจรจาท่อกัน แล้วเราทำของเราไป

กลับมาชีวิตของเรา เริ่มต้นชีวิตนี้ ดูแลชีวิตนี้ รู้จักประหยัคมัธยัสถ์และรู้จักอดออม แล้วทำหน้าที่การงานของเรา ทำได้มากน้อยขนาดไหนมันก็เป็นสมบัติของคน สมบัติของมนุษย์ นี่พูดถึงชาวพุทธนะ นี่ทางของฆราวาส

เป็นทางของพระ ทางของพระเป็นทางกว้างขวาง กว้างขวางเพราะประชาชนเขาสนับสนุนเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย เรื่องความเป็นอยู่ไ้ เรื่องความเป็นอยู่ยกให้เขาเลย แล้วเราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้งแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา ๒๔ ชั่วโมง

๒๔ ชั่วโมงถ้ามีสติปัญญา มันก็จะรักษาอุดมการณ์ รักษาการประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่มีอุดมการณ์นะ เวลาจิตมันเสื่อม จิตมันท้อมันถอย เหมือนกัน พระมาจากคน ความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน เพียงแต่พระในสมมุติสงฆ์ ในความเป็นพระเป็นมนุษย์มันต้องมีสมณสาธูป มันต้องมีศีล ๒๒๗ มันถึงรักษาของตัวเองไป นี่ทางกว้างขวางนะ กว้างขวางถ้าจิตมันขึ้นบาน กว้างขวางถ้ามันพอใจกระทำ มีโอกาสตลอดเวลา แล้วชวนชวน หาครูบาอาจารย์ที่ไว้ใจได้ แล้วประพฤติปฏิบัติเอาจริงเอาจังกับชีวิตของเรา จบ

ถาม : ข้อ ๒๕๑๒. เรื่อง “พระเดินธุดงค์”

กราบนมัสการหลวงพ่อ ผมมีเรื่องเรียนถามตามที่เป็นข่าว มีพระองค์หนึ่งท่านบวชเมื่ออายุมากและออกเดินธุดงค์ตามถนน ทั้งทางเหนือ อีสาน ภาคตะวันออก โดยบอกว่ายึดถือการธุดงค์แบบสายหลวงปู่มั่น จนมีข่าวทางโซเชียลมีเดียต่างๆ ออกมามากมาย คนต่างแห่หลังไหลกันไปกราบไหว้เพราะปฏิบัติท่านนานับถือ แห่กันเดินตาม ติดตามทำข่าวจำนวนมาก

ผมอยากทราบว่า ปฏิบัติการเดินทางแบบนี้เป็นการธุดงค์หรือไม่ เพราะในธุดงค์วัตรไม่มีเดินเลยสักข้อ จาก ๑๓ ข้อ

ผมเห็นว่า ในครั้งอดีตสมัยบ้านเมืองยังไม่เจริญทางวัตถุ มีป่าไม้จำนวนมาก บ้านคนยังไม่มาก ประชาชนยังไม่มาก มีแต่ป่าเขา อย่างเช่นสมัยพุทธกาลหรือก่อนปี ๒๕๐๐ ก็ดี พระที่

ท่านต้องเดินเพราะสมัยนั้นรถยนต์ไม่มี และพระห้ามนั่งยานที่ลากจูงด้วยสัตว์ เนื่องจากเป็นอาบัติ เว้นแต่พระป่วย ท่านเหล่านั้นจึงต้องเดินกันไปหาสถานที่เหมาะสมในการภาวนาที่เป็นสัปปายะ เพราะสมัยก่อนมีแต่ป่า ถ้าไม่มีบ้านคนอยู่บ้างก็ไม่มีที่บิณฑบาต ก็ไม่สัปปายะ แม้จะเป็นป่าเขามาก ผิดกับสมัยนี้มีที่บิณฑบาตมาก ลาภสักการะมาก แต่ป่าเขามีน้อย ชนบทแบบปามีน้อย ก็ไม่มีเหมาะสมอีก

แต่เห็นว่า คนเข้าใจว่าการเดินทางไปจุดงค์ของพระสมัยนี้เดินไปตามถนน ไปเพื่อฝึกฝนความอดทนอดกลั้นต่อกิเลสตัวเอง เพราะมีสิ่งยั่วยุ่มาก ไปประจันหน้ากับสิ่งที่ยั่วยุแล้วดูใจตัวเองว่าจะทนต่อกิเลสได้ไหม เนื่องจากถนนใหญ่มีรถยนต์จำนวนมาก มีบ้านคนมาก การเดินจุดงค์แบบนี้เป็นการเดินจุดงค์ที่ถูกต้องหรือไม่ครับ

ผมเห็นว่า น่าจะภาวนายาก อาจจะได้แต่ขั้นติการเดินมาราธอน แต่จิตใจน่าจะตั้งสติภาวนาไม่ได้ ผิดกับเดินในป่า เราสามารถภาวนากำหนดสติเหมือนเดินจงกรมไปในตัวน่าจะเหมาะสม แต่ได้ผลกว่าการไปเดินบนถนนแล้วมีคนแห่ติดตาม ปฏิบัติปฏิบัติแบบนี้ถูกต้องหรือไม่ครับ เพราะชาวพุทธกำลังเข้าใจแบบนี้เป็นจำนวนมาก กราบเรียนถามหลวงพ่

ตอบ : คำถามเนาะ คำถามเรื่องจุดงค์ คำถามเรื่องพระจุดงค์ฯ นะ คำว่า “พระจุดงค์” มันอยู่ที่ความละเอียด

สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันมีรถไฟ รถไฟจากกรุงเทพฯ ไปอุบลฯ ไปโคราช มีรถไฟอุบลฯ กรุงเทพฯ เวลาท่านเดินทาง ถ้าท่านเดินจุดงค์มา ท่านก็ขึ้นรถไฟเข้ากรุงเทพฯ นี่ก็เหมือนกัน สมัยที่ครูบาอาจารย์ท่านลงไปอยู่ภูเก็ตใจ ครูบาอาจารย์ของเราท่านลงไปอยู่ภูเก็ตหลวงปู่สุวัจน์ท่านเดินไปตามทางรถไฟ

คำว่า “เดินบนถนนฯ” มันอยู่ที่ความละเอียด อยู่ที่ความตั้งใจ ถ้าความละเอียด ความตั้งใจเนะ ถ้ามันตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติ เวลาหลวงตาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านบอกว่าอยู่บ้านหนองผือ จนพระทั้งหมดในวัดเข้าใจว่าท่านไม่ได้ภาวนา แต่เวลาท่านภาวนาท่านเดินไปเดินอยู่ในป่า

ขนาดนี้อยู่ในป่าอยู่แล้วนะ เดินอยู่ในวัดท่านยังไม่เดินเลย ท่านไปเดินไม่ให้ใครเห็น แล้วท่านบอกท่านอยู่ที่หนองผือเนะ ถ้า ๔ ทุ่ม ๕ ทุ่มแล้ว เวลาพระเริ่มขึ้นกุฏิแล้ว ท่านจะลงเดิน

จกรรม ไม่เคยเห็นท่านเดินจกรรมนะ แต่ทางจกรรมเรียบหมดเลย เวลาทำ ทำไมให้คนเห็นงี้ นี่พูดถึงว่า เวลาคนที่เขาทำเพื่อจะละกิเลสไป ไม่ได้ทำเพื่ออวดเพื่อโชว์ ถ้าเพื่ออวดเพื่อโชว์นั่นมันเป็นเรื่องหนึ่งงี้

คนทำความดีๆ ชาวพุทธเรา “ทำดีไม่ได้ดี ทำดีไม่ได้ดี” เวลาทำดีก็ให้คนอื่นป้ายเลยมานาย ก. เป็นคนดี

ทำดีทั้งเหวๆ งี้ แต่ที่ว่าสังคมโลกๆ ไ้กรรมเดินถูกต้องๆ มันอยู่ที่อำนาจวาสนานะ จะพระองค์ไหนก็แล้วแต่ ถ้าเขาตั้งใจของเขา เขาบวชเป็นพระ เวลาบวชเป็นพระขึ้นมา บวชเป็นพระ พระบวชใหม่ๆ พระนวกะต้องมีพระพี่เลี้ยงนะ ทำอะไรผิดไปหมดนะ

สิ่งที่เป็นข้าศึกของภิกษุใหม่คือทนคำสั่งสอนได้ยาก เพราะมันชมราวาสงิ สติเสีรภาพความเสมอภาค ทุกอย่าง เวลาบวชเป็นพระแล้ว พระพี่เลี้ยงคอยบอก ชุณก็ผิด นี่ก็ผิด ยืนดื่มน้ำก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้ ต้องนั่งลงทั้งสิ้น เป็นอาบัติทุกกฎๆ เป็นอาบัติทั้งนั้นเลย แล้วทำอย่างไรไม่ให้ เป็นอาบัติละ

เวลาโยมทานอาหาร พระฉันข้าว เวลาพระฉัน พระฉันก็ยังมิช้อวตรอยู่นะ ในเสขยวัตรนะ ไม่ให้มีเสียงดัง ไม่ให้มี อู้ฮู! ร้อยแปดเลย นี้อยู่ในตำรา

แต่พอสมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นขึ้นมา ท่านเอาจากในตำรามาเป็นข้อเท็จจริงเลย ทำอย่างนั้นนะ พยายามฝึกหัดตัวเองให้ได้อย่างนั้น เวลาฝึกหัดให้ได้อย่างนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีลเป็นปกติ ไม่มีอะไรผิดพลาดขึ้นมา

เวลาเราเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็อยากได้มรรคได้ผลขึ้นมา แล้วได้มรรคได้ผลขึ้นมาด้วยความทุจริต ด้วยความรู้ความเห็นที่ทางโลก ความรู้ความเห็นทางโลกมันจะเข้าไปสู่การสู้กิเลสได้อย่างไร ก็พยายามจะทำตัวเองให้สะอาดบริสุทธิ์ ให้มีศีลเป็นพื้นฐานไง พอมีศีลเป็นพื้นฐาน ท่านก็พยายามฝึกหัด พยายามจะดัดแปลงตนเองให้เข้าสู่ศีลๆ เวลาเข้าสู่ศีลแล้ว เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ท่านก็หาที่สงบสงัดของท่าน แล้วพอหาที่สงบสงัดของท่านขึ้นมาแล้วท่านประพฤติปฏิบัติได้สมาธิได้ที่ไหน ได้ปัญญาที่ไหน มันจะฝังใจงี้

แล้วบอกว่าเดินถูกต้อง ๑๓ ข้อ ไม่เห็นมีข้อที่เดินเลย

ธุดงค์ ๑๓ ข้อคือวัตรปฏิบัติ คือข้อวัตรปฏิบัติที่อธิษฐานว่าจะถือข้อไหน เวลาถือข้อไหน แล้ว เวลาจะเดินทางก็เดินธุดงค์ เดินจงกรม เดินจงกรมมันก็ต้องเดิน

ทีนี้เข้าใจว่าธุดงค์ ๑๓ ไม่เห็นมีการเดินเลย ธุดงค์มันไม่มี

มีพระมากมายที่ต่อต้าน จะต่อต้านหรือไม่ต่อต้าน เวลาอุปัชฌาย์บวชมา รุกขมูล เสนาสน์ ต้องบอกทุกองค์ ในการประพฤติปฏิบัติ โลกกับธรรม เวลาโลกกับธรรมขึ้นมา เห็นไหม

สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่าน ท่านเอาจริงเอางัง ท่านปฏิบัติเพื่อความ เป็นจริง พอเป็นจริงขึ้นมา พอเป็นจริงขึ้นมามันระบือลือลั่นไง ระบือลือลั่นจนเขาเคารพ นบนอบ มีศรัทธาในองค์ท่าน

ฉะนั้น ในสมัยปัจจุบันนี้ ผู้ที่ถาม พระธุดงค์ๆ เขาบอกเขาเดินธุดงค์เดินแบบหลวงปู่มั่น

เราจะบอกว่า ในความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อของสังคมไทย ของชาวพุทธ มันมีแตกต่าง หลากหลายมาก แตกต่างหลากหลายมาก แล้วพระพุทธศาสนายอดเยี่ยม ถึงที่สุดแห่งทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เทศนาว่าการได้ปัญจวัคคีย์ ได้ยสะ ได้ชฎิล ๓ ฟันอง เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย

ท่านประพฤติปฏิบัติท่านไม่รู้อรหันต์เป็นอย่างไร แต่เวลาฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเหตุด้วยผลแล้วใช้ปัญญา ใช้ศีล สมาธิ ปัญญาในใจของท่านไตร่ตรอง เกิดมรรค เกิดมรรคคือสติปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญาในใจของท่าน

พระอรหันต์ต้องเกิดจากภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา พระอรหันต์ไม่ใช่ เกิดจากการแต่งตั้ง ไม่ใช่เกิดจากการเชิดชู ไม่มี พระอรหันต์เกิดจากมรรคเกิดจากผล เป็น ปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิในใจของท่านทุกๆ องค์

ฉะนั้น เวลาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่เป็นรัตนตรัยของเรามันคงแข็งแรง แล้วความ เชื่อถือศรัทธาใจ ทีนี้ความเชื่อถือศรัทธา พระที่ท่านธุดงค์ท่านบอกว่าท่านทำแบบหลวงปู่มั่น ท่านก็ทำด้วยความตั้งใจของท่าน แต่ท่านทำได้แค่นี้ ทำได้แค่นี้ละ

ถ้าท่านเป็นพระที่ดี ถ้าเป็นพระที่ดีนะ เป็นสัมมาทิฐิ ท่านก็เชื่อของท่าน ศรัทธาของท่านมีแค่นี้ มีแค่เดินธุดงค์ไปตามถนนแล้วไม่รับปัจจัยของใครทั้งสิ้น มันเป็นการใส่ชื่อ มันเป็นการใส่ชื่อ แต่มันเป็นความสะอาดแบบศรัทธาความเชื่อใจ คนเขาเชื่อได้แค่นั้นนะ

ถ้ามันเป็นการใส่ชื่อ แล้วถ้ามันใส่ชื่อ เวลาทำสิ่งใดแล้วด้วยความใส ด้วยความสะอาด ทุกคนก็ชื่นชมบูชา แต่เดี๋ยวอนาคตใครจะรู้อะไร เพราะอะไร เพราะมันไม่ได้ชำระล้างอะไร มันก็เดินธุดงค์ เดินธุดงค์มันเกิดมรรคเกิดผลใหม่ เกิดสัมมาสมาธิใหม่ เกิดปัญญาใหม่

ถ้าไม่เกิดขึ้นมา ถ้ามันใส่ชื่อก็มีคนเชื่อถือศรัทธา พอเชื่อถือศรัทธาซักเยอะๆ เข้านะ เดี่ยวมันจะไปออกฉายเอาข้างหน้านะ เพราะกิเลสนี้ร้ายนัก กิเลสในใจสัตว์โลก ใ้ยโฮ! น่ากลัวมาก จากที่เราใส่สะอาดนะ แหม! ทำด้วยความเคารพบูชา แต่พอไปๆ มันเกิดศรัทธา เกิดมวลชนขึ้นมา กิเลสเดี่ยวนั้นก็คิดร้อยแปดไปแล้ว นี่อนาคตไ

นี่เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดประจำ ปฏิบัติพอเป็นพิธีๆ มันเป็นพิธีปฏิบัติ

เพราะธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นสาธารณะ มันเป็นเรื่องชาติ ใครๆ ก็ศึกษาได้ ใครๆ ก็ค้นคว้าได้ ศึกษาค้นคว้ามาแล้วมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคนว่าทำแล้วได้มรรคได้ผลมากน้อยแค่ไหน ถ้าไม่ได้มรรคได้ผลมันก็เป็นแค่พิธีกรรมไป พิธีนั่งสมาธิ สมาธิใครนั่งไม่เป็น ตึกตากันนั่งได้ ใครก็ทำได้ แล้วมันเป็นสมาธิจริงหรือเปล่านั้น

ถ้ามันเป็นสมาธิ เวลาเป็นสมาธิจริง ดุสิ หลวงปู่ท่านนั้น “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

เวลาหลวงตาท่านคุมพระของท่านนะ “เดินอย่างกับซากศพ” เอาใจไว้ในร่างกายไม่ได้ เวลามันเอาใจไว้ในร่างกายได้ มันจะคลุกคลีใหม่ละ มันจะเดินธุดงค์แบบใส่ชื่อ มีคนเดินตาม เป็นพรวนอย่างนั้นนะ

หลวงตาท่านบอก นี่มันเป็นการฝึกทหารไป ทหารใหม่เวลาเขาฝึก ซ้ายหัน เป็นแถวเลย

ไถ่นี้ก็เหมือนกัน เดินจงกรมนะ ซ้ายหัน ขวาหัน มันเป็นสมาธิใหม่ ไม่เป็นหรอก ไม่เป็นเพราะอะไร เพราะมีคนรอบข้างไป เราจะซ้ายหัน เราจะกระแทบซ้ายหรือขวาละ เพราะว่าแถวมัน

มี ถ้าอยู่คนเดียวล่ะ มันจะกระทบใคร จะซ้ายหัน ขวาทันก็เรื่องของฉัน จะทำอะไรก็ได้ นี่เวลาถ้ามันเป็นจริงนะ

ที่นี้มันอยู่ที่วุฒิภาวะ เราจะบอกว่า สังคมไทยมันมีตั้งแต่สูง ปานกลาง แล้วชั้นรากหญ้า มันมีไปหมดนะ ศรัทธา ศรัทธาคนมันเยอะมากนะ แล้วศรัทธาของคน พอเห็นเดินธุดงค์ก็ อู้ฮู! ตื่นเต้น แล้วถ้ามันใส่ชื่อ นุ่นไม่ทำ ไม่ผิดศีล มันใส่สะอาดใจ ก็ได้แค่นั้นไง นี่เราเห็นกันด้วยตาเนื้อใจ แต่ตาในเราทำได้หรือไม่

เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนะ เวลาท่านไปหาครูบาอาจารย์ เวลาธุดงค์ไป เวลาสนทนาธรรม ความรู้มันออกมาจากเวลาอัปภาว คนโง่คนฉลาดพูดรู้หมดนะ คนฉลาดพูดเขามีหลักมีเกณฑ์ คนโง่พูดมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แล้วเรา เราหาคนฉลาด หาความจริง เราได้ยินแล้วเราเชื่อไหม ถ้าเราเชื่อหรือเราไม่เชื่อล่ะ ถ้าไม่เชื่อมันก็เป็นความวิตกกังวล มันก็เป็นนิรวรณ มันเป็นไปทั้งนั้นนะ

ฉะนั้น สิ่งที่เราบอกว่าพระเจ้าเดินธุดงค์ เดินธุดงค์อย่างนี้ถูกหรือไม่

อ้าว! ก็เขาเดินธุดงค์ ก็เห็นว่าเขาเดินธุดงค์ อ้าว! ผิดหรือถูก ผิดหรือถูก ให้ธรรมเป็นทานๆ ผู้ให้ให้ธรรมเป็นทานคือให้สติ ให้ปัญญา แล้วผู้รับล่ะ

อานิสงส์ของมันนะ การฟังธรรม สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินแล้วได้ฟังต่อเนื่อง สิ่งที่ได้ฟังแล้วแก้ความลังเลสงสัยของตน แล้วเวลาถึงบทสรุปของการฟังธรรม อานิสงส์ของมันคือจิตผ่องแผ้ว จิตมันสว่างไสว จิตมันผ่องแผ้ว นี่พูดถึงอานิสงส์ของการฟังธรรม

นี่ก็เหมือนกัน หลวงตาท่านสนทนาธรรม ท่านมีความใสซื่อ มันมองถึงวุฒิภาวะของสังคมเลยนะ เชื่อของอย่างนี้ ตอนนี้อยู่รูปเคารพ แหม! เราเห็นแล้วมันสะเทือนใจนะ พระพุทธศาสนาเป็นอย่างนั้น มันก็อย่างว่าแหละ มันเป็นความเชื่อของคนๆ ถ้าความเชื่อของคนนะ มันมีสูงมีต่ำไง แล้วโดยรากหญ้าเราก็เห็นกันอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นพระกรรมฐานลูกศิษย์หลวงปู่มั่นแบบหลวงตาพระมหาบัวท่านสอนนะ เวลาครูบาอาจารย์ หลวงพ่อพุทธ ต่างๆ ท่านบอกว่า ถ้าใครเกิดมาแล้วไม่เคยเห็นหลวงปู่มั่น ให้ไปวัดป่าบ้านตาดสมัยที่ท่านยังเข้มขันอยู่ นั่นนะหลวงปู่มั่นน้อยเลยล่ะ คือท่านทรงข้อวัตรปฏิบัติ

เอาไว้เลย การทวงข้อวัตรปฏิบัตินั้นก็เพื่อฝึกหัดใจ ก็เพื่อฝึกหัด เพื่อดูแลรักษาหัวใจของตน มัน
เป็นเครื่องอยู่ๆ ใจ

แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาครูบาอาจารย์ท่าน
สนทนาธรรม ธรรมต้องเป็นแบบนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าเอาจริงเอาจังขึ้นมา อย่างเช่นคำว่า “อุตงค์”
อุตงค์คือข้อวัตร ตั้งแต่ถือผ้า ๓ ผืน ฉันทนเดียว อาสนะเดียว มันเป็นข้อวัตร เป็นข้อกติกา เป็น
ศีลในศีล

ศีล ๒๒๗ กับศีลอีก ๑๓ ข้อ ศีลทั้ง ๑๓ ข้อนั้นถือก็ได้ ไม่ถือก็ได้ แต่ศีล ๒๒๗ โดย
อัตโนมติ เป็นโดยธรรมชาติเลย ต้องถือหมด แต่อุตงค์วัตรมันเป็นศีลในศีลที่จะตั้งให้มัน
เข้มขันขึ้น เข้มขันขึ้นเพื่อกติกาในการปฏิบัติประพฤติปฏิบัติของตน

แล้วการประพฤติปฏิบัติของตน สิ่งที่เราตั้งข้อปฏิบัติแล้ว ตั้งสัจจะแล้วพยายามทำ ทำนี้
ทำจากภายนอก ภายนอกเพื่ออะไร ภายนอกเพื่อภายในใจ ถ้าภายในมันสงบระงับเข้ามา มันก็
เป็นความจริงขึ้นมา แล้วถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา

เขาอุตงค์รักษาหัวใจ อุตงค์รักษาค้นคว้าในใจ เขาเรียกว่ากายนคร จิตนครนะ แต่ก็
อาศัยอุตงค์ทางโลกเพื่อสัปปายะ เพื่อที่สดใหม่ ไปอยู่ที่ไหนแล้วถ้ามันติดในสถานที่หรือว่ามัน
คุ้นเคย ท่านก็เปลี่ยนที่ๆ การที่ไปท่านเปลี่ยนของท่าน เห็นใหม่ ท่านอุตงค์ อุตงค์วัตร ไม่ใช่ทะเล
ดง

บางทีก็มีพระหลายๆ องค์มาก เดินไปเพื่อให้มันเดินแบบฝึกทหารนะ เดินทะเล เดินให้
มันว่าได้เดินใจ แต่ความจริงไม่ใช่ ความจริงครูบาอาจารย์เราไปพักที่ไหน ถ้ามันภาวนาแล้ว
สงบระงับ อยู่เป็นเดือนเลยละ ดีมากๆ เราต้องการหาดีๆ ต้องการหาประสบการณ์ของใจที่ดีๆ
ใจที่ดีๆ มันควรทำอย่างใดมันถึงจะดีขึ้นมา แล้วดีขึ้นมาแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาได้หรือไม่ แล้วถ้า
ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป นั่นนะเป็นคุณสมบัติของพระอุตงค์ นี่พูดถึง
ว่าเวลาท่านเดินของท่านนะ

ฉะนั้นบอกว่า ปฏิปทา ผมอยากทราบว่าปฏิปทาการเดินแบบนี้เป็นการอุตงค์หรือไม่

ไฉนมันก็เดินดูคงค์เห็นชัดๆ อยู่แล้ว ไฉกรณีนี้อันมันคงค์ได้หรือไม่ มันเหมือนกับยุคหนึ่งในประเทศไทยนิยมการจัดปรีวาส อยู่ปรีวาสๆ อยู่ปรีวาสคือพระต้องโทษนะ พระต้องโทษถึงอยู่ปรีวาส แล้วเขาบอกว่าการอยู่ปรีวาสมันเป็นการบุญเป็นกุศลมาก เพราะพระสะอาดบริสุทธิ์ คนก็เชื่อนะ ทั้งๆ ที่นั่นนะมันโทษหนักนะนะ ปรีวาส สังฆาทิเสส แล้วมันก็จัดกัน แล้วทั้งๆ ที่ว่าตัวเองเป็นสังฆาทิเสส ไม่เป็นสังฆาทิเสส ก็ไปอุปโลกน์ว่าตัวเองเป็นสังฆาทิเสส

มันเชื่อตามๆ กันไปนะ นั่นก็เป็นวิธีการหาชื่อเสียง หาศรัทธา หาเงินหาทอง หาอะไร แล้วคนก็เชื่อ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนเชื่อๆ มันเชื่อ มันวุฒิภาวะไง วุฒิภาวะของคนมันศึกษามากน้อยแค่ไหน มันมีครูบาอาจารย์ที่ดีที่คอยฝึกหัดให้ใช้สติปัญญาหรือไม่ ถ้ามีปัญญาขึ้นมามันก็เป็นความจริงขึ้นมา

ฉะนั้นว่า การปฏิบัติอย่างนี้เป็นปฏิบัติหรือไม่

เราจะบอกว่า ถ้าไม่เป็นการปฏิบัติ แล้วพระบวรใหม่จะออกคงค์เขากลับใหม่ แล้วออกคงค์ เดียวนี้มันก็คงค์ ต่อไปนี้มันจะไม่มีป่านะ

เวลาป่าเมื่อก่อน เวลาเข้าไปในป่าในเขาไปเจอพวกสัตว์ป่า เพราะเวลาไปเจอสัตว์ป่านะ เวลานั้นพรานเขาไปเจอสัตว์ป่า เขามีอาวุธ เขาไปล่าสัตว์ป่า เวลาพระไป พระไปเพื่อประพฤติปฏิบัติ พอไปเจอสัตว์ป่า สัตว์ป่านั้นมีเขี้ยวมีเล็บของมัน มันสัญชาตญาณ ถ้ามันเป็นนักล่า เราไม่มีอะไรเลย มีแต่ศีล มีแต่ความจริงใจ

ถ้าความจริงใจนะ เวลาไปนี่เพื่ออะไรละ

ทำไมเวลาในวิสุทธิมรรคให้พระไปเที่ยวป่าช้าละ

ไปเที่ยวป่าช้าก็ไปดูซากศพไ้ว่าคนเวลาตายก็เป็นศพไ้ ไฉนเวลาเข้าป่าไป ไปเจอสัตว์ป่าอย่างนี้ กลัวไหม

ไปเที่ยวป่าช้าก็กลัวผีไง เวลาจิตมันพุ่งมันชานมันทุกขมันยากขึ้นมา มันควบคุมไม่ได้ไง ให้อาศัยความกลัวนั้นนะให้จิตมันสงบระงับ คือไม่ให้มันคิดร้อยแปด เวลาไปป่าไปเขาขึ้นมา เอ็งเก่งนัก เดี่ยวเถอะ เสือมันจะตะปบหัวมึงนะ

พอไปเจอเสือ ตัวสั้นเขียว พอตัวสั้นขึ้นมาเพื่ออะไร ก็กลัวไง เวลากลัว กลัวจนจิตลงนะ แต่ถ้าไม่ใช่จริตนิสัยนะ กลัวจนสติแตกก็ไม่ควรไป

เวลาไป เขาอาศัยพวกนี้เป็นเครื่องมือ เป็นการฝึกหัดภาวนา ถ้าเป็นการฝึกหัดภาวนา มันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ ถ้าคนรู้จักใช้ ครูบาอาจารย์ท่านเอาเรื่องความกลัวของคนมาแก้ จิตใจของคนที่กลัวนั้นนะ มีคนที่กลัวไปแก้จนหายกลัว แล้วพอหายกลัวขึ้นมามันกล้าหาญ พอกล้าหาญขึ้นมาจิตมันสงบ พอจิตมันสงบขึ้นมาแล้วมันรู้จักฝึกหัดใช้สติปัญญา มันเกิด ภาวนามยปัญญาขึ้นมา นี่เขาอุทิศเพื่อเหตุนี้ไง

แต่อุทิศตามถนนหนทาง อุทิศแบบพระใหม่ มันก็เป็นการฝึกหัด

เราจะบอกว่า ถ้าบอกว่าเขาผิด แล้วคนที่อ่อนแอ คนที่ไม่มีภูมิภาวะ เขาอยากทำดี ทำอย่างไรละ

แต่ถ้าบอกว่าเขาเดินอุทิศแล้ว อู๋! เขาเป็นมรรคเป็นผลตามแบบหลวงปู่มันเลย

ไม่ใช่หรอก ไม่ใช่หรอก

หลวงตาท่านบอก ธรรมะไม่เกิดในเทศบาล ๑ เทศบาล ๒ ในที่คฤกคลี ในที่มีลาภสักการะ ในที่ชุมชน ไม่เกิดหรอก ธรรมะไม่เกิด ธรรมะเกิดฟากตาย ธรรมะไปเกิดเวลาอยู่ในป่าช้า กลัวผี พอกลัวผี มันเกิดสติปัญญาหาทางออก

เวลาในประวัติหลวงปู่ชอบ ไปถึงกลางป่า เสือทั้ง ๒ ข้างมาพร้อมกัน ท่านกำหนดจิตลงดิ่งนะ ยืนตัวแข็งเลย ถือโคมอยู่นะ เวลาดิ่งลงไปหลายชั่วโมงเลย พอเวลารู้สึกตัวขึ้นมา ลืมตามา โคมเทียนหมดแล้ว เสือไปหมดแล้ว

นี่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านเอาสิ่งนั้นมาเพื่อตัดกิเลส มาเพื่อเป็นความจริงเฉพาะตน ไม่ใช่เพื่อโชว์ออฟใครทั้งสิ้น การยิ่งโชว์ยิ่งอวดนั้นนะกิเลสมันฟู แล้วต่อไปเอากิเลสลงได้ยาก แล้วมันมีแต่การอวดการอ้าง

ธรรมะไม่มีการขุดการอ้าง ธรรมะมีแต่มีแก่น้อยและสันโดษ ความดีมีแต่เก็บซุกไว้ในหัวใจ โข้วแต่ความผิดพลาดของตน นี่เวลาครูบาอาจารย์นะ อะไรผิด เอาอันนั้นไปถาม สิ่งที่ดีงามๆ ไม่ให้ใครรู้ มันไม่เป็นประโยชน์กับใคร นี่พูดถึงถ้าจะเป็นพระที่ดี คุณสมบัติอยากจะเป็นพระที่ดี

แต่เราก็อยู่ในวงการพระ เราก็หาพระดีๆ แส้นยาก ภาวนาชั่วโง่ มันอ้างว่า ๕ ชั่วโมง
นุ่นนะ คุยไม้ไปนุ่น แต่ของเราไม่ใช่ มันไม่มี

ได้นี้พูดถึงนะ บอกว่าเป็นการเดินทางธุรกิจหรือไม่ ใต้ที่ว่าเรื่องสมัยก่อนมันยังไม่มีบ้านคน

ถึงมีบ้านคนเขาก็เดินได้ นี่พูดถึงในสมัยโบราณ ในสมัยต่างๆ

นี่เขาถามมาเรื่อย เขาวิเคราะห์ของเขามาหมด แล้วมีพระสงฆ์สมัยนี้ที่เขาเห็นของเขา
อย่างนั้น สิ่งที่ว่าภาวนาได้หรือภาวนาไม่ได้

เราก็คิดได้ เวลาเดินกันไป มันเดินกันไปนะ จนแบบว่าถ้าพระพุทธรูปนะ ครูบาอาจารย์ท่านเคยทำ แล้วท่านได้มรรคได้ผลขึ้นมาะ ท่านเห็นแล้วท่านสลดสังเวช

แต่เวลาคนที่ไม่เป็น เราเห็นนะ หลายๆ สำนักเลย เดินธรรมทายาท เดินธรรมทายาท เราเห็นแล้วหรือนะ เดินเป็นธรรมทายาท เขาเดินเพื่อส่งเสริมศาสนา เป็นการประกาศศาสนา เป็นการต่างๆ

ถ้าเดินธรรมทายาท ใ้พวกเขาเดินประท้วงเดินทางไกล เขาก็เดินเหมือนกัน ศาสนาทำไมมีคุณค่ากับโลกแตกต่างกันอย่างไรละ เดินธรรมยาตราอย่างนี้ แห่ธงกัน มันเหมือนกับคนจีนเวลาเขาไหว้เจ้า แห่เจ้า แบกธงเดินกัน เดินธรรมยาตรา

คืออยากจะทำ อยากจะทำ ก็เลยว่าเป็นธรรมดา ธรรมดาเดินสนุกใหม่

ธรรมยาตราถ้ามันเป็นการประกาศศาสนา มันเป็นวันวิสาขบูชา วันสิ่งต่างๆ เขาทำ ธรรมยาดรานั้นก็เรื่องของเขา แต่ในการประพฤติปฏิบัติแล้ว เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านถามพระอานนทีไฉ

“อานนท์ เธอระลึกถึงความตายวันละกี่หน”

“โอ้โฮ! วันละ ๘ หน ๑๐ หน”

ท่านบอก “ไม่ใช่ อันตรายมาก ระลึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก”

ทุกลมหายใจเข้าออกระลึกถึงความตาย ความตายจะมาถึงเราเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ แล้วจะมาเดินธรรมยาตรา จะมาประกาศศาสนาอย่างนี้ เอ็งจะตายคืนนี้ยังไม่รู้ว่าจะตายหรือไม่ตาย

ถ้าจะตายคืนนี้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงเพียงเรื่องนี้ไง มันอันตราย สิ่งที่ไม่อันตรายมันต้องมีสติมีปัญหา ทุกอิริยาบถต้องภาวนาตลอด แล้วจะมาเดินธรรมยาตรา แล้วประพฤติปฏิบัติก็ปฏิบัติเป็นเรื่องการสมัครเล่น จัดแถวทหารนะ มันเป็นเรื่องโลกๆ ไง

แต่พอมาคิดว่า ศรัทธาของคนนะ ถ้าจะยกระดับไป จากชาวพุทธทะเบียนบ้าน ถ้าเขารู้จักทำบุญกุศล นั้นเขาก็พัฒนาขึ้น แล้วถ้าเขารู้จักทำบุญกุศล เขาได้ฟังธรรม เขาอยากจะทำประพฤติปฏิบัติ มันก็พัฒนาขึ้น

แล้วพัฒนาขึ้น เวลาปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติอะไรก็ได้ ขอให้ปฏิบัติเกิด ผิดถูกเดี๋ยวค่อยว่ากัน แล้วถ้าปฏิบัติไปแล้ว ใ้มันไม่ได้เลย ใ้มันไม่ได้เลย มันก็ค่อยๆ คัดแยกกันว่าอะไรผิดอะไรถูก

ถ้าไปเดินอยู่อย่างนั้นนะ เดินเถะ ธรรมยาตราอีกร้อยชาติ มันก็เดินอยู่อย่างนั้นนะ

ถ้าจะเอาจริงเอาจัง เราเข้าทางจงกรม ในบ้านเรา ถ้ามีที่ตรงไหนมันพอจะเดินได้ เพราะในการประพฤติปฏิบัติการค้นหาค้นหาจิต จิตนี้อยู่ในร่างกายเราแน่แหละ แล้วเรา เราก็เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ก็เพื่อค้นหาค้นหาจิตของเรานี้แหละ ค้นหาค้นหาหัวใจของเรา เห็นไหม แล้วถ้าค้นหาค้นหาหัวใจของเรา แล้วถ้ามันละเอียด มันลึกซึ้งขึ้นมา เราก็ต้องการที่สงบสงัดที่เป็นการส่วนตัว ที่เป็นการส่วนตัว นี่มันพัฒนาเป็นขั้นๆ ขึ้นมา

แล้วมันก็สรุปลงที่หลวงตาท่านพูดไง ธรรมไม่เกิดในเทศบาล ๑ เทศบาล ๒ ไม่เกิดจากการคลุกคลี

ฉะนั้น เวลาพระปฏิบัติเขาถึงพยายามสงบสงัด พยายามรักษาใจของตน พอรักษาใจของตน เพราะมันสรุปลงแล้วมันรู้เองเห็นเองในใจของตน แล้วการรู้เองเห็นเองมันต้องมีสติสัมปชัญญะควบคุมดูแลมาด้วยคำบริกรรม ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ แล้วเวลามันได้มาแต่ละครั้งมันแสนทุกข์แสนยาก แล้วมันก็มองกลับไป ไปเดินตามถนน เออ! ใครบ๊าวะ พอมันได้ผลจริง มันมองกลับไปมันจะรู้เลย เออ! ใครบ๊าวะ

แต่ถ้ามันจะเริ่มต้นมองขึ้นมาจากโลกนี้ มองขึ้นมาจากโลก มองขึ้นมาจากชาวพุทธ ทะเบียนบ้าน ไอ้โฮ! นั่นมันยิ่งใหญ่เลยนะ พระพุทธรูป หลวงตาใส่ชื่อ ใส่สะอาด เงินก็ไม่รับ ไม่ผิดศีล เคารพบูชา

แต่เอาข้อเท็จจริง ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิมันเกิดได้ไหม ปัญญามันเกิดหรือเปล่า ถ้าปัญญาเกิดก็ปัญญาแบบโลกๆ ไง ธรรมยาตรา ประกาศธรรม ไอ้โฮ! เดินไปแล้ว ไอ้โฮ! คนเป็นชาวพุทธกลับมาเลื่อมใสเยอะเยอะเลย นั่นเขาก็เอาจำนวนผลงานที่เขาทำ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าเรื่องสัตว์ชนสัตว์ เรื่องสัตว์ชนสัตว์ก็คือเรื่องหัวใจของสัตว์ แล้วเวลาหลวงปู่มัน “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร” ท่านเอาที่หัวใจของตน เอาผลของศีล สมาธิในใจอันนั้น แล้วศีล สมาธิในใจอันนั้นมันเกิดขึ้นได้อย่างไร นี่เห็นไหม

ถ้าพูดอย่างนั้น จะบอกว่า เดินธุดงค์อย่างนี้ผิดหรือเปล่า

ถ้าเดินธุดงค์นะ มันก็เป็นการเดินธุดงค์ เดินธุดงค์แบบโลก ก็อยู่ที่อำนาจวาสนา คืออำนาจวาสนา คือทัศนคติมุมมองได้แค่นี้ไง ทัศนคติมุมมองว่าดี มันก็คือดี แต่ผลมันดีหรือเปล่านั้น ผล เวลาจะวัดที่ผลกัน

เวลาทำบุญๆ ควรทำบุญที่ไหน

ควรทำบุญที่เธอพอใจ

ถ้าเห็นใส่ชื่อ เห็นศรัทธา ควร เพราะกิเลสมันร้ายนัก

แต่ถ้าเอาผลกันล่ะ ไม่มี ผลมันต้องเกิดจากเนื่อนานุญไฉ่ ผลมันผลอะไร ไฉ่ผลนั้น ผลที่วาไฉ่ชื่อนั้นกับบุญกุศลในทางโลก อามิส

แต่ผลในพระพุทธศาสนาต้องรื้อสัตว์ชนสัตว์หัวใจของสัตว์ ผลมันต้องเกิดขึ้นมาจากใจนั้น ใจนั้นต้องมีคุณธรรม ใจนั้นมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีมรรคมีผลเกิดจากใจนั้น พระพุทธศาสนาไม่ว่างเปล่า ไม่เหลวไหล ไม่แคว้งคว้าง มีหลักยึดหมด สดๆ ร้อนๆ กลางหัวใจ ถ้าเป็นความจริงนะ นี่พูดถึงความจริง

ฉะนั้น นี่คือปัญหาโลกแตก ปัญหาโลกแตกคือปัญหาความเชื่อใจ ปัญหาโลกแตกนะ ศรัทธาความเชื่อมีมากน้อยแค่ไหน แล้วก็ตื่นกัน ตื่นมาก

“โลกจะแตก โลกจะแตก พุทธพจน์”

โอ้โฮ! ปวดหัว มันเป็นทัศนคติ เป็นทัศนคติ

แล้วก็บอกว่ามาจากพระไตรปิฎก

เราก็พูดเหมือนกัน พระพุทธเจ้าสั่งกูไว้

สั่งเรื่องอะไร

“เมื่อใด ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกายังไม่เข้มแข็งสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของ ลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่นิพพาน”

พระพุทธเจ้าสั่งกูไว้

“ถ้าเมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเข้มแข็งสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง”

คือทัศนคติ มุมมองทัศนคติที่มันจาบจ้วง มันทำลาย พระพุทธสั่งกูไว้ให้กล่าวแก้ ให้ได้แย้ง

เวลาเราพูด เราก็พูดเหมือนกัน พระพุทธเจ้าสั่งกูไว้เลยนะ สั่งกูไว้ในพระไตรปิฎก

“มารเอ๋ย เมื่อใด ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา”

กูเป็นภิกษุไม่เข้มแข็งไม่สามารถกล่าวแก้การโจมตีของลัทธิต่างๆ ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ยอมนิพพาน แต่นี้ท่านนิพพานไปแล้ว นี่พระพุทธเจ้าสั่งกูไว้

แต่เวลาคนอื่นเวลาพูดนะ “พุทธพจน์ๆ”

ปวดหัว มันเป็นปัญหาโลกแตก ปัญหาโลกแตกคืออุมิภาวะ ศรัทธาความเชื่อของคนสูงหรือต่ำ อำนาจวาสนาบารมี ทักษณคติมองออกหรือมองไม่ออก มองเห็นหรือไม่เห็น มองเป็นหรือมองไม่เป็น ถ้าทัศนคติมันมองเห็น มองเป็น มันก็เป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น มันถึงอยู่ที่อำนาจวาสนา พันธุกรรมของจิตดวงนั้นจะมีอำนาจวาสนาหรือไม่

หลวงตาท่านใช้ว่า “สายบุญสายกรรม”

ถ้ามีสายบุญสายกรรมต่อกัน มันฟังแล้วมันเข้าใจ มันเห็นด้วย ถ้ามันไม่ใช่สายบุญสายกรรม มันขัดมันแย้ง มันไม่เชื่อ มันโต้แย้งหมดนะ นั่นมันเป็นกรรมของสัตว์ เอวัง